

Аҳодиси Набави дар мавзуи ҳаҷ аз китоби "Мухтасари Саҳеҳи Бухорӣ"

الأحاديث النبوية في موضوع الحج من كتاب

"مختصر صحيح البخاري"

[Тоҷики – Tajiki – طاجيكية]

Таҳияи : Мусаби Ҳамза

2009 - 1430

islamhouse.com

الأحاديث النبوية في موضوع الحج من كتاب
" مختصر صحيح البخاري "
« باللغة الطاجيكية »

إعداد : مصعب حمزة

2009 - 1430
islamhouse.com

26. КИТОБИ ҲАЧ

БОБИ 1. Вучуби ҳаҷ ва фазилати он

769. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Фазл ибни Аббос путши сари Паёмбари Худо (с) савор буд. Зани зебод аз мардуми Хасъам омад. Фазл ба тарафи он зан ва он зан ба тарафи Фазл нигоҳ мекард, Паёмбари Худо (с) рӯи Фазлро ба тарафи дигар гардониданд.

Он зан гуфт: Ё Расулаллоҳ! Ҳаҷче, ки аз тарафи Худо фарз аст, ба падарам, ки пири поафтода аст ва худро бар маркаб гирифта наметавонад, фарз гардидааст, оё ман ба ҷои ӯ ҳаҷ карда метавонам? Фармуданд: "Бале." Ва ин воқеа дар ҳаҷҷату-л-вадоъ воқеъ гардид.

БОБИ 2. Ин қавли Худованди мутаъол, ки «Ба мардум эълон кун, то ба ҳаҷ биёянд...» (Ҳаҷ: 27)

770. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с)-ро дар Зулҳулайфа дидам, ки бар шутури хеш савор шуданд ва то ҳангоме ки шутур комилан ба роҳ афтод, талбия мегуфтанд.

БОБИ 3. Ҳаҷ кардан бар шутури боркаш

771. Аз Анас (р) ривоят аст, ки: Паёмбари Худо (с) бар шутуре ҳаҷ карданд, ки зод ва роҳилашон низ бар болои ҳамон шутур бор карда шуда буд.

БОБИ 4. Фазилати ҳаҷчи мабрур

772. Аз Оиша, уммулмӯъминин (р) ривоят аст, ки гуфт: Ё Расулаллоҳ! Фикр мекунам, ки чиҳод беҳтарин аъмол бошад, оё ҷ (занҳо) чиҳод накунем? Фармуданд: "На, хайр! Беҳтарин чиҳод баре шумо ҳаҷчи мабрур аст."

773. Аз Абӯхурайра (р) ривоят аст, ки гуфт: Аз Паёмбари Худо (с) шунидам, ки фармуданд: "Қасе барои Худо ҳаҷ кунад ва дар ҳаҷчи худ муртакиби ҷимоъ ва фаҳш ва кори

баде нагардад, тавре аз ҳаҷ (аз гуноҳ пок шуда) бармегардад, ки ба монанди рӯзе аз модараш таваллуд шудааст."

БОБИ 5. Микоти аҳли Яман

774. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) барои аҳли Мадина Зулхулайфа ва барои аҳли Шом Қўҳфа ва барои аҳли Начд Қарни Манозил ва барои аҳли Яман Яламламо микот таъйин намуда (ва фармуданд:) Ин микотҳо барои ин мардум ва баре касонест, ки аз ғайри ин мардум аз ин микотҳо гузашта ва иродаи ҳаҷ ё умраро дошта бошанд ва касе, ки баъд аз ин микотҳо (дар тарафи Макка) |сукунат дорад, микоташ аз ҳамон ҷоест, ки иродаи ҳаҷ намудааст, ҳатто микоти аҳли Макка шаҳри Макка аст.

БОБИ 6

775. Аз Абдуллоҳ ибни Умар (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с) дар ҳамвории Зулхулайфа шукурашонро хобонда ва намоз хонданд ва Абдуллоҳ ибни Умар (р) низ ҳамин корро мекард.

БОБИ 7. Рафтани Паёмбари Худо (с) аз роҳи Шанара

776. Ва аз Абдуллоҳ ибни Умар (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с) вақти аз Мадина рафтан аз роҳи Шаҷара мерафтанд ва ҳангоми дохил шудан ба Мадина аз роҳи Муъаррас дохил мегардиданд. Ва Паёмбари Худо (с) вақте ки аз Мадина ба қасди рафтан ба Макка хориҷ мешуданд, дар масҷиди Шаҷара ва вақти бозгаштан ба сӯи Мадина дар масҷиди Зулхулайфа дар домани водӣ намоз мехонданд ва шаб то субҳ ҳамон ҷо мехобиданд.

БОБИ 8. Ин гуфтаи Паёмбари Худо (с) ки "Ақиқ дашти мубораке аст"

777. Аз Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Аз Паёмбари Худо (с) дар водии Ақиқ шунидам, ки фармуданд: "Шаби гузашта Қабраил аз ҷониби Парвардигорам омад ва гуфт: Дар ин

дашти муборак намоз бихон ва ният кун, ки аъмоли умраро бо аъмоли ҳаҷ бо ҳам анҷом диҳӣ."

778. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Ҳангоме, ки Паёмбари Худо (с) дар Зулҳулайфа истироҳат карда буданд, дар хоб диданд, ки касе ба он ҳазрат гуфт: Ту дар дашти мубораке қарор дорӣ.

БОБИ 9. Се бор шустанӣ хушбӯӣ аз чома

779. Ривоят аст, ки Яъло ибни Умайя (р) ба Умар (р) гуфт: Паёмбари Худо (с)-ро ҳангоми нузули ваҳӣ ба ман нишон бидеҳ. Яъло ибни Умайя (р) мегӯяд: Ҳангоме, ки Паёмбари Худо (с) бо иддае аз асҳоби худ дар Ҷеърона буданд, шахсе омад ва гуфт: Ё Расулаллоҳ! Агар шахсе эҳром бибандад ва чомаҳояш муаттар бошад, ҳукмаш чист?

Паёмбари Худо (с) соате сукут намуданд ва дар ин ҳангом ваҳӣ барояшон нозил гардид. Умар (р) дар ин вақт ба ман ишора намуд, ман омадам (ва дидам), ки Паёмбари Худо (с) дар зери чомае, ки болояшон соя намудааст нишастаанд, сарамро дохил намуда ва дидам, ки рухсораашон сурх гардида ва нола мекунанд.

Сипас ин ҳолат аз эшон дур шуд ва фармуданд: "Он шахсе, ки аз

умра суол намуд, кучост?" Он шахсро оварданд, Паёмбари Худо (с) фармуданд: "Хушбӯиеро, ки (истеъмол кардаӣ), се бор бишӯӣ, қабоятро аз танат берун кун ва умраатро тавре анҷом бидеҳ, ки ҳаҷатро анҷом медиҳӣ."

БОБИ 10. Истеъмоли хушбӯӣ ҳангоми эҳром бастан ва баёни либосе, ки ба он эҳром баста мешавад

780. Аз Оиша (р) ҳамсари Паёмбари Худо (с) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с)-ро ҳангоми эҳром бастан ва дар вақти берун шудан аз эҳром ва пеш аз ин, ки ба хонаи Каъба тавоф намоянд, хушбӯӣ мезадам.

БОБИ 11. Касе, ки дар ҳоли мулаббад будани сараш эҳром бастааст

781. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с), дар ҳоле, ки сарашон мулаббад буд (яъне ба сарашон чизе монанди ҳино ё хитро баста буданд), нияти эҳром намуданд.

БОБИ 12. Эҳром бастан аз масчиди Зулхулайфа

782. Ва аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) чуз аз масчиди Зулхулайфа аз чойи дигаре эҳром намебастаанд.

БОБИ 13. Савор шудани ду нафар бар як маркаб дар ҳаҷ

783. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки аз Арафот то Муздалифа Усома (р) ва аз Муздалифа то Мино Фазл ибни Аббос (р) пушти сари Паёмбари Худо (с) савор буданд. Ҳардуяшон гуфтанд, ки Паёмбари Худо (с) то ҳангоми задани Ҷамраи Ақаба талбия мегуфтанд.

БОБИ 14. Он чи, ки пӯшидани он аз қабил и сиёб ва изор ва ридо барои муҳрим равост

784. Ва аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) ва саҳоба (р) баъд аз шона задани сар ва истеъмоли равған ва пӯшидани изор ва ридо аз Мадина хориҷ гардиданд ва Паёмбари Худо (с) аз пӯшидани ҳеҷ навъ изор ва ридое ба чуз аз изор ва ридое, ки ба заъфарон муаттар гардида ва бар чилд асар мекунад, наҳй нафармуданд. Шабе дар Зулхулайфа буданд, чун субҳ шуд, шутурашонро савор гардиданд ва ҳангоме, ки шутур комилан ба роҳ афтод ва ба ҳамвори Байдо расиданд, бо саҳоба (р) талбия гуфта ва шутури ҳадяи ҳаҷчи худро нишонӣ намуданд ва ин вақте буд, ки панҷ рӯз аз моҳи Зулқаъда боқӣ монда буд.

Чун ба Макка расиданд, чаҳор рӯз аз Зулҳичча гузашта буд, хонаи Каъбаро тавоф карда ва байни Сафо ва Марва саъй намуданд ва чун шутури ҳадяшонро қаблан фиристода буданд, худро ҳалол насохтанд, зеро шутурро аломатдор сохта буданд.

Баъд аз он ба қисмати баланди Макка, дар ҳоле, ки иродаи ҳаҷро доштанд, наздики Хучун манзил намуданд ва дигар то ҳангоме, ки аз Арафот баргаштанд, ба тарафи хонаи Каъба нарафтанд.

Баъд аз баргаштан аз Арафа ба саҳоба (р) амр намуданд, то хонаи Каъбаро тавоф карда ва байни Сафо ва Марва саъй намоянд. Сипас мӯи сарашонро кӯтоҳ намуда ва худро ҳалол созанд ва ин барои касест, ки қаблан шутури (ҳадяи) ҳаҷро нишондор насохта ва нафиристодааст.

Ва касе, ки ҳамсараш бо ӯ аст, наздик шудан бо ҳамсар, истеъмоли хушбӯӣ ва пӯшидани либос барояш равост.

БОБИ 15. Талбия гуфтан

785. Аз Абдуллоҳ ибни Умар (р) ривоят аст, ки талбияи Паёмбари Худо (с) чунин буд: "Лаббайка, Аллоҳумма лаббайка, лаббайка ло шарика лака лаббайка, инналҳамда ва-н-неъмата лака валмулк, ло шарика лака."

БОБИ 16. Ҳамд ва тасбеҳ ва такбир пеш аз талбия гуфтан ва савор шудан бар шутур

786. Аз Анас (р) ривоят аст, ки гуфт: Дар ҳоле, ки мо бо Паёмбари Худо (с) будем, намози пешинро дар Мадинаи мунаввара чаҳор ракаат ва намози асрро дар Зулҳулайфа ду ракаат адо намуданд. Баъд аз он дар он ҷо хоб шуданд, то субҳ шуд.

Баъд аз он шутури худро савор шуданд ва чун ба Байдо расиданд ва шутур комилан ба роҳ афтод, баъд аз ҳамди Худованди мутаъол ва тасбеҳ ва такбир барои ҳаҷ ва умра ният карданд ва дигарон низ барои адои ҳаҷ ва умра ният намуданд.

Ҳангоме, ки ба Макка расидем, (баъд аз адои маросими умра) ба мардум амр намуданд, то худро ҳалол созанд, то ин ки рӯзи тарвия омад, дар ин рӯз барои адои ҳаҷ эҳром бастанд. Анас (р) мегӯяд: Паёмбари Худо (с) чандин шутурро ба дасти худ дар ҳолати истода забҳ намуданд ва Паёмбари Худо (с) дар Мадина ду қучқори сиёҳу сафедро барои қурбонӣ забҳ менамуданд.

БОБИ 17. Талбия гуфтан рӯй ба қибла

787. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки ӯ доимо аз Зулҳулайфа нияти ҳаҷ мекард ва чун ба Ҳарам мерасид, аз талбия гуфтан бас мекард ва чун ба минтақаи Зу туво мерасид, шабро дар он ҷо меҳобид, чун намози субҳро (дар он ҷо) адо менамуд, гусл мекард, чун назараш ин буд, ки Паёмбари Худо (с) чунин мекарданд.

БОБИ 18. Талбия гуфтан ҳангоми сарозер шудан ба сӯи водӣ

788. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) фармуданд: «... ҳар чӣ, ки Мӯсо (ъ) аст, гӯё ҳамин ҳоло батарафаш нигоҳ мекунам, ки дар ҳамин водӣ сарозер гашта ва талбия мегӯяд.»

БОБИ 19. Касе, ки дар замони Паёмбари Худо (с) монанди нияти эшон ба ҳаҷ ният намудааст

789. Аз Абӯмӯсо (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) маро ба сӯи қавме ба Яман фиристода буданд, чун боз омадам, эшон дар Батҳои Макка буданд, аз ман пурсиданд: Нияти чӣ навъ ҳаҷчоро намудай?

Гуфтам: Нияти ҳамон ҳаҷчоро намудаам, ки Паёмбари Худо (с) намудаанд. Фармуданд: Ҳадяи шукрона бо худ овардӣ? Гуфтам: На. Маро амр намуданд, то ба хонаи Каъба тавоф

карда ва байни Сафо ва Марва саъй намоям. Баъд аз он амр намуданд, ки худро ҳалол созам, худро ҳалол сохтам.

Сипас назди зане аз хешовандонам омада ва он зан сарамро шона намуд ва ё шуст. Чун замони (хилофати) ҳазрати Умар (р) расид, гуфт: Агар ба китоби Худо амал намоем, китоби Худо моро ба тамои намудани умра ва ҳаҷ амр менамояд. Худованди мутаъол мефармояд: «**Ҳаҷ ва умраро хос барои Худо ба тамои бирасонед.**» (Бақара: 196)

Ва агар ба суннати Паёмбари Худо (с) амал намоем, Паёмбари Худо (с) то вақте, ки ҳадяро забҳ нанамуданд, худро ҳалол насохтанд.

БОБИ 20. Ин қавли Худованди мутаъол, ки мефармояд «Ҳаҷ дар моҳҳои муайянест...» (Бақара: 197)

790. Ҳадиси Оиша (р) дар мавзӯи ҳаҷ қаблан гузашт ва дар ин ривоят мегӯяд: "Бо Паёмбари Худо (с) дар моҳҳои ҳаҷ, шабҳои ҳаҷ ва авқоти ҳаҷ аз Мадина берун шудем ва ба Сариф манзил гузидем. Оиша (р) мегӯяд: Паёмбари Худо (с) назди асҳобашон рафта ва фармуданд: «Касе, ки бо худ ҳадя надошта бошад, агар хоста бошад, метавонад ҳаҷчи худро ба умра табдил намояд, вале касе, ки бо худ ҳадя дорад, чунин кореро карда наметавонад."

Оиша (р) мегӯяд: Касоне, ки ҳаҷчи худро ба умра табдил намуданд ва касоне, ки табдил накарданд, ҳамагӣ аз саҳобаи Паёмбари Худо (с) буданд. Ва мегӯяд: Вале худи Паёмбари Худо (с) ва иддае аз саҳоба, ки ададашон зиёд буд, чун бо худ ҳадя оварда буданд, натавонистанд амали умраро анҷом диҳанд. Ва Оиша (р) бақияи ҳадисро зикр намуд.

БОБИ 21. Ҳаҷчи таматтуъ, ҳаҷчи қирон ва ҳаҷчи ифрод ва фасҳи ҳаҷ барои касе, ки ҳадя ҳамроҳаш нест

791. Ва аз Оиша (р) дар ривояти дигаре омадааст, ки гуфт: Бо Паёмбари Худо (с) аз Мадина хориҷ гардидем ва медонистем, ки ин сафар чуз барои адои ҳаҷ барои касди

дигаре нест. Ҳангоме, ки ба Мака расидем, ба хонаи Каъба тавоф намудем.

Ва Паёмбари Худо (с) касонеро, ки ҳады нафиристода буданд, амр намуданд, то (баъд аз адои умра) худро ҳалол созанд ва онҳо худро ҳалол сохтанд ва ҳамсарони Паёмбари Худо (с) чун ҳады нафиристода буданд, низ худро ҳалол сохтанд.

Сафия (р) (чун ба одати моҳона гирифтोर шуда буд) гуфт: Фикр мекунам, ки ман сабаби таъхири ҳамроҳонам шавам. Паёмбари Худо (с) фармуданд: "Эй зани шуми сартарошида! Магар рӯзи ид тавоф накардӣ? Гуфт: Тавоф кардам. Фармуданд: Пас боке нест, ба сафарат ид ома бидех."

792. Аз Оиша (р) дар ривояти дигаре омадааст, ки гуфт: Дар ҳаҷчатулвадоъ бо Паёмбари Худо (с) азми адои ҳаҷро менамудем. Баъзе аз моён танҳо нияти умра ва баъзе нияти ҳаҷ ва умра ва мардуми дигаре нияти танҳо ҳаҷро намуданд. Вале Паёмбари Худо (с) нияти ҳаҷро намуда буданд. Касоне, ки нияти ҳаҷ ва ё нияти ҳаҷ ва умраро намуда буданд, то рӯзи иди Қурбон худро ҳалол насохтанд.

793. Ривоят аст, ки Усмон (р) аз ҳаҷчи таматтӯъ ва аз чамъ кардан байни умра ва ҳаҷ нахӣ намуд, чун Алӣ (р) ин чизро дид, ҳаҷ ва умраро бо ҳам ният намуда ва гуфт: Суннати Паёмбари Худо (с)-ро ба гуфтаи ҳеҷ касе тарк нахоҳам кард.

794. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: (Аҳли чоҳилият) фикр мекарданд, ки умра намудан дар моҳҳои ҳаҷ аз бадтарин корҳои зишт дар рӯи замин аст, аз ин чиҳат моҳи Мухаррамро Сафар меномиданд ва мегуфтанд: Ҳангоме, ки пушти шутурон илтиём ёфта ва асари пойи шутурон аз роҳҳо маҳв гардид ва моҳи сафар хориҷ шуд, умра барои касе, ки нияти умра карданро дошта бошад, раво мегардад. Паёмбари Худо (с) ва саҳоба (р) субҳи рӯзи чаҳоруми Зулҳиҷча ба нияти адои ҳаҷ ба Макка расиданд ва Паёмбари Худо (с) ба онҳо амр намуданд, то ҳаҷчи худро ба умра табдил намоянд (ва худро ҳалол созанд), ин кор бар асҳоб (р) душвор тамом шуд, гуфтанд: Ё Расулаллоҳ! Ин чӣ навъ ҳалол сохтани аст? Фармуданд: "Ҳалол сохтани комил."

795. Аз Ҳафса (р) ҳамсари Паёмбари Худо (с) ривоят аст, ки гуфт: Чӣ сабаб аст, ки мардум баъд аз адои умра худро ҳалол месозанд ва шумо худро ҳалол насохтед? Фармуданд: Ман сари худро мулаббад сохтам (талбид-иборат аз истеъмол намудани чизе ба мӯи сар, ғараз часпидани он ба якдигар аст, монанди ҳино ва амсоли он) ва ҳадяи худро нишондор намудаам, то ҳангоме, ки шутурамро забҳ накунам, худро ҳалол нахоҳам сохт."

796. Ривоят аст, ки шахсе аз Ибни Аббос (р) роҷеъ ба ҳаҷчи таматтӯъ пурсон намуд ва гуфт: Мардум маро аз анҷом додани он наҳӣ менамоянд. (Ибни Аббос (р) ўро ба анҷом додани ҳаҷчи таматтӯъ амр намуд.

Он шахе (баъд аз адои ҳаҷчи таматтӯъ) гуфт: Дар хоб дидам, ки гӯё шахсе ба ман мегӯяд: Ҳаҷчи ту ҳаҷчи нек ва мақбуле аст ва умраат умраи нек ва мақбуле аст. Аз хобе, ки дида буд, ба Ибни Аббос (р) хабар дод, ў гуфт: Сабаб он аст, ки (ҳаҷчи таматтӯъ) суннати Паёмбари Худо (с) аст.

797. Аз Ҷобир ибни Абдуллоҳ (р) ривоят аст, ки гуфт: Бо Паёмбари Худо (с) дар ҳамон сола, ки шутурони ҳадяро бо худ бурда буданд, ҳаҷ намудам. Паёмбари Худо (с) ба мардум гуфтанд: Баъд аз тавоф ба хона ва саъй байни Сафо ва Марва худро ҳалол бисозед ва мӯи сари худро кӯтоҳ намоед.

Баъд аз он ҳамин тавр дар ҳолати ҳалол то рӯзи (тарвия) боқӣ бимонед ва дар ин рӯз талбия гуфта, нияти ҳаҷ намоед ва ба ин тарик ҳаҷчи муфидеро, ки ният карда будед, ба ҳаҷчи таматтӯъ мубаддал созед.

Саҳоба (р) гуфтанд: Чӣ гуна ҳаҷро ба умра мубаддал созем, дар ҳоле, ки ба нияти ҳаҷ эҳром баста будем? Фармуданд: "Он чиро ба шумо амр мекунам, анҷом диҳед, агар ман ҳам (ҳадяро) қаблан нафиристода будам, ҳамин кореро, ки ба шумо мегӯям, анҷом меодам, вале акнун то ҳангоме, ки ҳадя дар ҷои муайянаш нарасад, ба ҳеҷ шакле худро ҳалол сохта наметавонам." (Саҳоба чун инро шуниданд) мувофиқи амри Паёмбари Худо (с) амал намуданд.

БОБИ 22. Ҳаччи таматтӯъ

798. Аз Имрон (р) ривоят аст, ки гуфт: Моён дар замони Паёмбари Худо (с) ҳаччи таматтӯъро анҷом додем ва Қуръон ҳам мувофиқи он нозил гардид. Баъд аз он шахсе ба раъйи худ чизе, ки ба назараш омад, гуфт.

БОБИ 23. Аз кучо бояд ба Макка дохил гардид

799. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с) ба Макка аз роҳи Кадо аз қисмати болои он ба Батҳо аст, дохил гардиданд ва ҳангоми хориҷ шудан аз Макка аз қисмати поёни он хориҷ шуданд.

БОБИ 24. Фазилати Макка ва бинои он

800. Аз Оиша (р) ривоят аст, ки гуфт: Аз Паёмбари Худо (с) суол намудам, ки оё ин девори кӯтоҳ ҷузъе аз хона аст? Фармуданд: "Бале." Гуфтам: Пас чаро онро ба хона дохил накарданд? Фармуданд: "Имконоти қавми ту камӣ намуд." Гуфтам: Чаро дарвозаи хона баланд сохта шудааст? Фармуданд: "Қавми ту аз ин ҷиҳат чунин карданд, то ҳар киро хоста бошанд, барояш иҷозаи дохил шудан бидиҳанд ва ҳар киро нахоста бошанд, аз дохил шудан манъ намоянд. Агар қавми ту тозаошно ба ҷоҳилият намебуданя ва хавфи озурдагии хоҳири онҳо намебуд, деворро ба хона дохил намуда ва дарвозаи хонаро ҳам кафи замин месохтам."

801. Ва дар ривояти дигаре аз Оиши (р) омадааст, ки Паёмбари Худо (с) фармудаанд: "Эй Оиша, агар қавми ту тоза ба ҷоҳилиятро тарк накарда буданд, амр мекардам, ки хонаро хароб намуда ва он чиро, ки аз хона берун монда буд, дубора ба хона пайваст менамудам ва дарвозаашро ҳам кафи замин месохтам ва барояш ду дарвоза, яке шарқӣ ва дигаре ғарбӣ қарор медодам ва ба ин тариқ хонаро мутобиқи асоси Иброҳим (ъ) месохтам."

**БОБИ 25. Мерос бурдани хонаҳои Макка ва хариду
фуруши онҳо ва ин, ки мардумон дар Масҷиди ҳаром бо
ҳам баробаранд**

802. Ривоят аст, ки Усома ибни Зайд (р) аз Пайғамбари Худо пурсид: Ё Расулаллоҳ! Оё дар Макка дар хонаи худ манзилгузин мешавед? Фармуданд: "Магар Ақил барои мо хона ва манзиле гузоштааст?" Ақил ва Толиб чун дар вақти марги Абӯтолиб ҳанӯз мусалмон нашуда буданд, аз Абӯтолиб мерос бурданд, вале Ҷаъфар ва Алӣ (р) чун мусалмон шуда буданд, аз вай мерос набурданд.

БОБИ 26. ҚУДУМИ Паёмбари Худо (с) ба Макка

803. Аз Абӯхурайра (р) ривоят аст, ки гуфт: Пайғамбари Худо (с) ҳангоми (омадан аз Мино ба сӯи) Макка фармуданд: "Манзили фардо-иншооллоҳ дар домани пуштаи бани Канона, чойе, ки Қурайш бар алайҳи бани Ҳошим паймон баста буданд, хоҳам буд."

Ва ин минтақа иборат аз регзоре буд, ки ҳампаймони Қурайш ва Канона бар алайҳи бани Ҳошим ва бани Абдулмутталиб дар ин ҷо сурат гирифта буд, қасам ёд карда буданд, то вақте, ки онҳо Паёмбари Худо (с)-ро барояшон таслим надиханд на ба онҳо хешовандӣ мекунанд ва на ҳам ба онҳо хариду фуруш хоҳанд кард.

БОБИ 27. Инхидоми Каъба

804. Аз Абӯхурайра (р) аз Паёмбари Худо (с) ривоят аст, ки фармуданд: "Хонаи Каъбаро шахсе аз Ҳабаша, ки соқӣ пойҳояш борик аст, мунҳадим месозад."

**БОБИ 28. Ин қавли Худованд, ки «Худованд Каъбаи
Байтулҳаромро аломати қиёми дин қарор додааст...»**

(Моида: 97)

805. Аз Оиша (р) ривоят аст, ки гуфт: Пеш аз он, ки Рамазон фарз гардад, рӯзи Ошуроро рӯза мегирифтанд ва дар ҳамин рӯз буд, ки хонаи Каъбаро рӯпӯш мекарданд ва чун Худованди мутаъол Рамазонро фарз гардонид, Паёмбари Худо (с) фармуданд: "Ҳар кӣ мехоҳад рӯзи Ошуроро рӯза бигирад ва ҳар кӣ мехоҳад, рӯза нагирад."

806. Аз Абӯсаъиди Худрӣ (р) аз Паёмбари Худо (с) ривоят аст, ки фармуданд: "Баъд аз хуруҷи Яъҷуҷ ва Маъҷуҷ боз ҳам мардум барои ҳаҷ ва умра хонаи Каъба меоянд.»

БОБИ 29. Инхидоми Каъба

807. Аз Ибни Аббос (р) аз Паёмбари Худо (с) ривоят аст, ки фармуданд: "Ҳамин ҳоло (ҳамон касе, ки хонаро вайрон хоҳад сохт, мебинам), шахсе аст, ки сиёҳчеҳра, соқҳои пояш аз якдигар кушода, сангҳои хонаро яке пас аз дигаре бармеканад."

БОБИ 30. Он чи, ки дар мавриди Ҳачаруласвад омадааст

808. Ривоят аст, ки Умар (р) Ҳачаруласвадро бӯсид ва гуфт: Ман медонам, ки ту санге ҳастӣ, ки на зарар расонида метавонӣ ва на фоида, агар намедидам, ки Паёмбари Худо (с) туро бӯсидаанд, ҳаргиз туро намебӯсидам.

БОБИ 31. Касе, ки ба Каъба дохил нагардид

809. Аз Абдуллоҳ ибни Абӯавфо (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) дар умра ба хона тавоф намуданд, баъд аз он пушти мақоми Иброҳим (ъ), дар ҳоле, ки касоне эшонро аз издиҳоми мардум хифозат мекарданд, ду ракаат намоз адо намуданд. Касе аз Абдуллоҳ ибни Абӯавфо пурсид: Оё Паёмбари Худо (с) ба хонаи Каъба дохил гардиданд. Гуфт: «На».

БОБИ 32. Касе, ки дар атрофи хонаи Каъба такбир

гуфтааст

810. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Ҳангоме, ки Паёмбари Худо (с) ба Макка омаданд, нисбати вучуди бутҳо аз дохил шудан ба хонаи Каъба худдорӣ намуданд ва ҳамон буд, ки ба амри Паёмбари Худо (с) бутҳоро аз хона хориҷ сохтанд.

Аз он ҷумла мучассамаи Иброҳим ва Исмоил (ъ) буд, ки азломро дар дасти онҳо ниҳода буданд (азлом-иборат аз авроқе буд, ки дар баъзе аз онҳо навишта шуда буд «Бикун» ва дар баъзе навишта шуда буд «Макун» ва касе, ки мехост ба коре иқдом варзад, яке аз он варақҳо| бардошта ва мувофиқи он амал мекард).

Паёмбари Худо (с) фармуданд: "Худованд мушрикини Қурайшро лаънат кунад ва ба Худованд қасам, ки онҳо хуб медонистанд, Иброҳим ва Исмоил (ъ) ҳаргиз таъйини сарнавишти худро ба азлом намекарданд."

Баъд аз он Паёмбари Худо (с) ба хона дохил гардида ва дар атрофи хона такбир гуфтанд, вале дар дохили хона намоз нахонданд.

БОБИ 33. Ибтидои машруъияти рамал чӣ гуна буд?

811. Ва аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Ҳангоме ки Паёмбари Худо (с) ва асҳоб (р) ба Макка омаданд, мушрикин бо якдигар гуфтанд: Касоне, ки назди шумо меоянд, табби шаҳри Мадина онҳоро хаста ва нотавон сохтааст.

Паёмбари Худо (с) амр намуданд, то дар се шавти аввали тавофи рамал намоянд. Яъне паҳлавонмаобона тавоф намоянд, вале дар ду рукни ямонӣ ва рукни Ҳачаруласвад бояд ба таври оддӣ тавоф намоянд ва ин, ки дар ҳамаи ҳафт шавт онҳоро ба рамал амр накарданд, сабабаш шафқат ва меҳрубонӣ бар онҳо буд.

БОБИ 34. Истиломи Ҳачаруласвад дар вақти кудуми

Макка ва шурӯъ кардан ба тавоф ва (рамал) намудан дар се шавти аввал

812. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с)-ро дидам, ки ҳангоми қудум ба Макка ва шурӯъ намудан ба тавоф Ҳачаруласвадро истилом карданд ва дар се шавти аввал рамал намуданд.

БОБИ 35. Рамал намудан дар ҳаҷ ва умра

813. Аз Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Акнун чӣ лозим аст, ки рамал намоем? Рамал фақат чихати изҳори қувват барои мушрикин буд ва акнун Худованди мутаъол онҳоро аз байн бурдааст. Сипас худаш гуфт: Рамал чизе аст, ки Паёмбари Худо (с) анҷом додаанд, аз ин чихат намехоҳем онро тарк намоем.

814. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Аз вақте, ки дидам Паёмбари Худо (с) рукни ямонӣ ва рукни Ҳачар-уласвадро истилом менамоянд, истиломи онҳоро дар вақти издиҳом ва ғайри издиҳом тарк накардаам.

БОБИ 36. Истиломи рукни ҳачаруласвад ба асо

815. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) тавофи видоъро бар болои шутур анҷом доданд ва Ҳачаруласвадро бо асое истилом менамуданд.

БОБИ 37. Бусидани Ҳачаруласвад

816. Ривоят аст, ки шахсе аз Ибни Умар (р) дар мавриди истиломи Ҳачаруласвад суол намуд, дар ҷавоб гуфт: Ман Паёмбари Худо (с)-ро дидам, ки Ҳачаруласвадро истилом намуда ва бӯсиданд. Он шахс гуфт: Ҳатто агар издиҳом бошад ва истиломи Ҳачаруласвад сабаби лагадмолиам шавад? Ибни Умар (р) гуфт: «Агар чунин шудам ва агар чунон шудам»-ро дар Яман биандоз (суолкунанда аз Яман

буд). Ман ба ту мегӯям, ки Паёмбари Худо (с)-ро дидам, ки Ҳачаруласвадро истилом намуда ва бӯсиданд."

БОБИ 38. Касе, ки ҳангоми қудум ба Макка пеш аз рафтан ба хонааш ба хонаи Каъба тавоф намудааст

817. Аз Оиша (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с) ҳангоми қудум ба Макка аввалин кореро, ки карданд, ин буд, ки вузӯ сохтанд ва тавоф намуданд, вале баъд аз тавоф кардан умраро анҷом надоданд. Баъд аз он Абӯбакр ва Умар (р) ба ҳамин тариқ ҳаҷ намуданд.

818. Ҳадиси Ибни Умар (р) дар мавриди қудуми Паёмбари Худо (с) ба Макка анқариб гузашт ва дар ин ривоят омадааст, ки Паёмбари Худо (с) баъд аз анҷом додани тавоф ду ракаат намоз мехонданд ва баъд аз он байни Сафо ва Марва сайъ менамуданд.

БОБИ 39. Сухан задан дар ҳангоми тавоф

819. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с) ҳангоми тавоф диданд, ки шахсе дасти шахси дигареро бо нахе ё ресмоне ба дасти худ баста ва ўро бо худ тавоф медихад. Паёмбари Худо (с) он нахро канда фармуданд: "Дасташро бигир ва ўро бо худ тавоф бидех."

БОБИ 40. Набояд касе хонаи Каъбаро урён тавоф кунад ва набояд мушрике ҳаҷ намояд

820. Аз Абӯхурайра (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с) дар ҳаҷце, ки пеш аз ҳаҷат-ул-вадоъ буд, Абӯбакри Сиддиқ (р)-ро амири ҳаҷ таъйин намуданд ва Абӯбакр (р) Абӯхурайра (р)-ро бо гурӯҳи дигаре муваззаф сохт, то дар рӯзи ид эълон намоянд, ки баъд аз имсол набояд ҳеҷ мушрике ҳаҷ кунад ва ё шахси урёне хонаро тавоф намояд.

БОБИ 41. Касе, ки пеш аз рафтан ба Арафот хонаи Каъбаро тавоф нанамуда ва баъд аз тавофи аввал бозгаштааст

821. Аз Абдуллоҳ ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) ҳангоми қудум ба Макка хонаро тавоф карданд ва байни Сафв ва Марва саъй намуданд. Баъд аз тавоф кардан то ҳангоми баргаштан аз Арафот дигар ба Каъба наздик нашуданд.

БОБИ 42. Об додан ба ҳоҷихо

822. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Аббос ибни Абдулмуталлиб аз Паёмбари Худо (с) иҷоза хост, то нисбат ба об додаш барои ҳоҷихо айёми Миноро дар Макка бигзаронад ва Паёмбари Худо (с) ба ӯ иҷоза доданд.

823. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с) дар ҷое ки барои ҳоҷихо об медиханд, омада ва талаби об намуданд. Аббос (р) ба фарзандаш Фазл гуфт: Назди модарат бирав ва барои Паёмбари Худо (с) аз он ҷо об биёвар! Паёмбари Худо (с) гуфтанд: "Аз ҳамин ҷо бароям об бидех."

Аббос (р) гуфт: Ё Расулаллоҳ! Мардум дастҳои худро дар об дохил мекунанд. Паёмбари Худо (с) фармуданд: "Аз ҳамин ҷо бароям об бидех.»

Аббос аз ҳамин ҷо барояшон об дод, обро нӯшида, сипас тарафя (чоҳи) Замзам омада ва диданд, ки (соқиён) барои мардум об дода ва кор мекунанд. Барои онҳо фармуданд: "Ба ҳамин кори худ идома диҳед, зеро кори нек ва писандидае аст."

Баъд аз он гуфтанд "Агар хавфи ин набошад, ки мардум аз дидаи ман издиҳом намуда ва мушкилоте барои шумо эҷод мекунанд, меомадам ва ресмони обкаширо бар ҳамин ҷо, (яъне бар гардани худ) мениҳодам.»

824. Ва аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Барои Паёмбари Худо (с) аз Замзам об додам ва дар ҳоле, ки истода буданд, он обро нӯшиданд. Ва дар ривояти дигаре мегӯяд. Ва эшон дар ин рӯз бар уштур савор буданд.

БОБИ 43. Вучуби саъй байни Сафо ва Марва

825. Аз Оиша (р) ривоят аст, ки хоҳарзодааш Урва ибни Зубайр (р) аз вай аз маънои ин қавли Худованди мутаъол пурсид, ки мефармояд: **«Сафо ва Марва аз шаъоирӣ Худо аст. Касе, ки ба хона ҳаҷ ва ё умра мекунад, боке нест, ки байни ин ду (яъне Сафо ва Марва) тавоф намояд.»** (Бақара: 158) Ва гуфт: Ба Худованд қасам, ки бинобар ин оят касе, ки байни Сафо ва Марва саъй нанамояд, бар вай гуноҳе нест.

Оиша (р) гуфт: Хоҳарзодаи азизам! Сухани бисёр баде гуфтӣ, агар маънои оят тавре, ки ту таъвил намудӣ мебуд, чунин мегуфт, ки «боке нест, ки тавоф нанамоянд», вале ин оя дар бораи Ансор нозил гардид, ки пеш аз мусалмон шудан дар вақти иродаи ҳаҷ ба номи Манот, ки яке аз маъбудонашон буда ва рӯи теппаи баланде қарор дошт, нияти ҳаҷ мекарданд ва аз саъй намудан байни Сафо ва Марва эҳсоси гуноҳ менамуданд.

Ҳангоме, ки мусалмон шуданд, аз Паёмбари Худо (с) аз ҳукми саъй байни Сафо ва Марва пурсида гуфтанд: Ё Расулаллоҳ, мо аз саъй намудан байни Сафо ва Марва эҳсоси гуноҳ мекардем. Ва ҳамон буд, ки ин қавли Худованди мутаъол нозил гардид, ки: **Сафо ва Марва аз шаъоирӣ Худо аст...**, то охири оят.

Оиша (р) меғӯяд: Паёмбари Худо (с) саъй байни Сафо ва Марваро суннат қарор доданд ва барои ҳаҷ касе раво нест, ки онро тарк намояд.

БОБИ 44. Он чӣ, ки дар мавриди саъй байни Сафо ва Марва омадааст

826. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) вақте, ки тавофи аввалро анҷом мебуданд, дар се шавти аввали он рамал мекарданд ва чаҳор шавти дигарро ба таври оддӣ тавоф менамуданд ва дар ҳангоми саъй байни Сафо ва Марва аз дохили Масил (яъне ҷои ҷараёни сел) саъй менамуданд.

БОБИ 45. Зани хоиз тамоми маносики ҳаҷ ба истиснои тавоф ба хонаро анҷом медиҳад

827. Аз Ҷобир ибни Абдуллоҳ (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) ва асҳоб (р) нияти ҳаҷ намуданд ва бо ҳеҷ кадом ба ҷуз Паёмбари Худо (с) ва Талҳа ҳадя набуд. Алӣ (р) дар ҳоле, ки бо вай ҳадя буд, аз Яман омад ва гуфт: Ман ҳаҷчero ният намудам, ки Паёмбари Худо (с) ният намуданд. Паёмбари Худо (с) саҳобарo амр намуданд, то ҳаҷчи худро ба умра табдил намоянд. Баъд аз тавоф (ва саъй) мӯйи сари худро кӯтоҳ намуда ва худро ҳалол созанд. Магар касе, ки ҳамроҳаш ҳадя аст. Саҳоба (р) гуфтанд: Мо ба тарафи Мино меравем ва аз олатҳои мо манӣ мечакад.

Ин хабар ба Паёмбари Худо (с) расид ва фармуданд: "Агар чизero, ки дар охир фаҳмидам, аз аввал мефаҳмидам, ҳадяро намефиристодам ва агар ҳадяро намефиристодам, ҳатман худро ҳалол месохтам."

БОБИ 46. Хрҷи дар рӯзи тарвия намози пешинро дар куно бихонад?

828. Ривоят аст, ки шахсе ба Анас ибни Молик (р) гуфт: Чизero, ки аз Паёмбари Худо (с) омӯхтӣ, бароям биёмӯз! Паёмбари Худо (с) дар рӯзи тарвия намози пешин ва асрро дар кучо хонданд?

Гуфт: Дар Мино. Он шахс пурсид: Рӯзи бозгаштан аз Мино намози асрро дар кучо хонданд?

Гуфт: Дар Абтаҳ. Сипас Анас (р) барояш гуфт: Он чӣ, ки амирони ту анҷом медиҳанд, ту ҳам анҷом бидех.

БОБИ 47. Рӯза гирифтани рӯзи Арафа

829. Аз Умми Фазл (р) ривоят аст, ки гуфт: Мардумон аз рӯза доштани Паёмбари Худо (с) рӯзи Арафа ба шакл афтоданд. Шарбатерo барои Паёмбари Худо (с) фиристодам, эшон он шарбатро нӯшиданд.

БОБИ 48. Рафтан дар вақти гармии рӯз ба тарафи Арафа

830. Аз Солим (р) ривоят аст, ки гуфт: Абдулмалик ба Ҳаҷҷоч навишт, ки дар умури ҳаҷ набояд аз Ибни Умар (р) муҳолифат намой. Рӯзи Арафа Ибни Умар (р) дар ҳоле, ки ман ҳамроҳаш будам, наздм хаймаи Ҳаҷҷоч омад ва ўро садо кард.

Ҳаҷҷоч дар ҳоле, ки изори калони музаъфариро пӯшида буд, аз хайма баромад ва гуфт: Ё Абӯабдуррахмон, чӣ хабар аст? (Абӯабдуррахмон кунияи Абдуллоҳ Ибни Умар (р) аст).

Гуфт: Агар мутобиат аз суннатро меҳохӣ, бояд берун шавӣ!

Пурсид: Ҳамин ҳозир?

Гуфт: Бале!

Гуфт: Пас ба ман мӯҳлат бидеҳ, то обе ба сарам рехта ва биёям.

Ибни Умар (р) то омадани Ҳаҷҷоч аз маркабаш фуруд омад ва ҳамон ҷо нишаст. Чун Ҳаҷҷоч берун шуд, байни ман ва падарам ба роҳ афтод.

Ман ба Ҳаҷҷоч гуфтам: Агар мутобиат аз суннатро меҳохӣ, хутбаро кӯтоҳ бикун ва дар вуқуф шитоб кун!

Ҳаҷҷоч чун ин суханро шунид, ба тарафи Абдуллоҳ нигоҳ кард. Чун Абдуллоҳ дид, ки ба тарафаш нигоҳ мекунад, гуфт: Солим рост мегӯяд.

БОБИ 49. Шитоб намудан ба сӯи мавқиф

БОБИ 50. Истодан дар Арафа

831. Аз Ҷубайр ибни Мутъим (р) ривоят аст, ки гуфт: Рӯзи Арафа шутурамро гум кардам ва рафта онро ҷустуҷӯ мекардам. Паёмбари Худо (с)-ро дидам, ки ба Арафа вуқуф намуданд, бо худ гуфтам: ба Худованд савганд, ки ин шахс аз парҳезгорони Қурайш аст. Ў дар ин ҷо чӣ мекунад? (Ин вуқуфи Паёмбари Худо (с) дар Арафа пеш аз беъсат буд).

БОБИ 51. Чӣ гуна рафтан аз Арафот ба сӯи Муздалифа

832. Ривоят аст, ки касе аз Усома ибни Зайд (р) пурсид, ки дар ҳаҷдатул вадоъ Паёмбари Худо (с) ба сӯи Муздалифа чӣ гуна омаданд? Дар ҷавоб гуфт: Рафторашон ба таври миёна буд, вале агар роҳро бе нафар меёфтанд, андаке тезтар мерафтанд.

БОБИ 52. Ҳангоми рафтан ба Арафот Паёмбари Худо (с) мардумро ба оромӣ даъват намуданд

833. Ривоят аст, ки Ибни Аббос (р) дар рӯзи Арафот бо Паёмбари Худо (с) ба тарафи Муздалифа меомад. Дар ин вақт Паёмбари Худо (с) аз пушти сар ҳаёҳуи мардум ва задани шутуронро шуниданд. Бо тозиёнаи худ ба тарафи мардум ишора намуда ва фармуданд: "Эй мардум! Ором ва бовиқор бошед! Савоб ва хайр дар шитоб ва тез рафтан нест!"

БОБИ 53. Касе, ки заъифони оилашро дар шаби Муздалифа пеш аз худ фиристод ва худаш вуқуф ва дуо намуд ва баъд аз гиёби маҳтоб ҳаракат кард

834. Аз Абдуллоҳ ғуломи Асмоъа бинти Абӯбакр (р) ривоят аст, ки Асмоъа (р) шаби Арафа ба Муздалифа омад, баъд аз он бархост ва соате намоз хонд. Баъд аз он аз ғуломаш Абдуллоҳ ибни Кайсон пурсид: Фарзандам! Оё маҳтоб ғуруб кардааст? Гуфт: На!

Боз соате намоз хонда ва пурсид: Оё маҳтоб ғуруб кардааст? Гуфт: На. Боз соате намоз хонд ва пурсид: Оё маҳтоб ғуруб кардааст? Гуфт: Бале! Гуфт: Ҳаракат кунед.

Ҳаракат карда рафтем, то ин, ки Асмоъа (р) ҷамраи Ақабаро зад. Баъд аз он баргашт ва намози субҳро дар манзили худ адо намуд. Абдуллоҳ (р) мегӯяд, барояш гуфтам: Эй фалонӣ, фикр мекунам, ки мо ба ториқӣ ба Мино расидем. Гуфт: Фарзанди азизам! Паёмбари Худо (с) барои занон ин иҷозаро додаанд.

835. Аз Оиша (р) ривоят аст, ки гуфт: Ба Муздалифа расидем, Савда (р), ки зани чоке буд, аз Паёмбари Худо (с) иҷоза хост, то пеш аз издиҳоми мардум ҳаракат намояд. Паёмбари Худо (с) барояш иҷоза доданд ва ӯ пеш аз издиҳоми мардум ҳаракат намуд ва ба Мино рафт, вале мо то субҳ ҳамон чо мондем ва субҳ ҳамроҳи Паёмбари Худо (с) ҳаракат намудем. Агар ман ҳам монанди Савда (р) аз Паёмбари Худо (с) иҷоза мегирифтам, бароям аз ҳар хушии дигаре хуштар буд.

БОБИ 54. Касе, ки намози субҳро дар Муздалифа адо намуд

836. Ривоят аст, ки Абдуллоҳ (р) ба Муздалифа омад ва ду намозро, ки дар он чо хонда мешавад, ҳар намозро ба як азон ва як иқома адо намуд ва таъоми шабро дар байни он ду намоз тановул кард. Баъд аз он ҳангоме, ки фачр тулӯъ кард, намози бомдодро адо намуданд. Касе мегуфт, ки фачр тулӯъ кардааст ва касе мегуфт, ки тулӯъ накардааст.

Ровӣ мегӯяд: Паёмбари Худо (с) фармуданд: «Ин ду намоз, яъне намози шом ва намози хуфтан дар ин макон аз вақташон тағйир мекунад ва мардум набояд то вақте, ки торик намешавад, ҷамоат намоянд ва вақти намози субҳ ҳамин вақт аст.»

Абдуллоҳ (р) баъд аз он вуқуф намуд, то он, ки ҳаво рӯшан шуд. Баъд аз он гуфт: Агар амиралмӯъминин ҳоло ҳаракат намояд, мувофиқи суннат амал намудааст. Ровӣ мегӯяд: Намедонам, гуфти ӯ зудтар буд, ё ҳаракат кардани Усмон (р). Ва Абдуллоҳ, ибни Масъуд то задани ҷамраи Ақоба дар рӯзи ид ба таври мустамир талбия мегуфт.

БОБИ 55. Аз Муздалифа чӣ вақт бояд ҳаракат намуд?

837. Ривоят аст, ки Умар (р) намози субҳро дар Муздалифа адо намуд. Баъд аз он вуқуф намуд ва гуфт: Мушрикин, то вақте, ки офтоб тулӯъ намекард, ҳаракат намекарданд ва мегуфтанд: Эй офтоб, бар Сабир битоб!

(Сабир кӯхи машхурест дар Муздалифа. Яъне мушрикин мунтазири он буданд, ки офтоб бар кӯхи Сабир битобад ва баъд аз он онҳо ба тарафи Мино ҳаракат намоянд). Вале Паёмбари Худо (с) ба онҳо муҳолифат намуданд (яъне пеш аз тулӯъи офтоб бар тарафи Мино ҳаракат намуданд) ва ба ҳамин асос Умар (р) пеш аз тулӯъи офтоб ҳаракат намуд.

БОБИ 56. Савор шудан бар шутур

838. Аз Абӯхурайра (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) шахсеро диданд, ки шутуреро бо худ мебарад. Фармуданд: "Бар ӯ савор шав." Гуфт: Ин шутур ҳадя аст. Фармуданд: "Савор шав!" Гуфт: Ин шутур ҳадя аст. Фармуданд: "Вой бар ту! Савор шав!" Ин суханро ду ва ё се бор такрор намуданд.

БОБИ 57. Касе, ки шутури ҳадяро бо худ бурдааст

839. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: дар ҳаҷчату-л-вадоъ Паёмбари Худо (с) умра ва ҳаҷро бо ҳам адо намуданд ва ҳадяро аз Зулхулайфа бо худ бурданд ва аввал нияти умра ва сипас нияти ҳаҷ намуданд ва мардум бо Паёмбари Худо (с) умраи таматтӯъ намуданд ва сипас ҳаҷ карданд. Баъзе аз мардум ҳадяро бо худ бурданд ва иддаи дигаре ҳадя надоштанд. Ҳангоме, ки Паёмбари Худо (с) ба Макка омаданд, ба мардум гуфтанд: "Касе аз шумо ҳадя оварда набояд, то вақте, ки ҳаҷро комилан адо намекунад, худро ҳалол созад ва касе, ки ҳадяро наовардааст, ба хонаи Каъба тавоф кунад ва байни Сафо ва Марва саъй намояд. Баъд аз он мӯйи худро кӯтоҳ намуда, худро ҳалол созад. Баъд аз он барои адои ҳаҷ ният намояд ва касе, ки ҳадя барояш муяссар нест, се рӯз дар ҳаҷ ва ҳафт рӯз баъд аз бозгашт рӯза бигирад."

БОБИ 58. Касе, ки шутури ҳадяро дар Зулхулайфа қалода карда ва баъд аз он эҳром бастааст

840. Аз Мисвар ибни Маҳрама ва Марвон (р) ривоят аст, ки гуфтанд: Дар воқеаи Ҳудайбия Паёмбари Худо (с) бо чандсад нафар аз саҳобаҳои аз Мадина хориҷ гардиданд. Чун ба Зулхулайфа расиданд, Паёмбари Худо (с) шутури ҳадяро қалода намуда ва барои адои умра ният намуданд.

БОБИ 59. Касе, ки ба дасти худаш қалодаро ба гирди шурурон баста аст

841. Ривоят аст, ки ба Оиша (р) хабар расид, ки Абдуллоҳ ибни Аббос (р) мегӯяд: Касе, ки ҳадяро фиристода бошад, то вақте, ки ҳадяаш забҳ нагардидааст, ҳар чизе ки бар ҳуҷҷоҷ ҳаром аст, бар вай ҳаром мебошад. Оиша (р) гуфт: Ин тавр, ки ӯ мегӯяд нест, ман ба дасти худ қалодаҳои шурурони ҳадяи Паёмбари Худо (с)-ро тобидам ва Паёмбари Худо (с) ба дасти худ онҳоро ба гардани шурурон бастанд ва он шуруронро ба дасти падарам фиристоданд ва ҳеҷ чизеро, ки Худованд барои Паёмбари Худо (с) ҳалол сохта буд, то ҳангоми забҳи шурурон бар эшон ҳаром нагардид.

БОБИ 60. Қалода кардани гӯсфандон

842. Ва аз Оиша (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с) гӯсфандеро ҳадя фиристоданд. Ва дар ривояте аз вай омадааст, ки Паёмбари Худо (с) гӯсфандеро қалода намуданд ва худашон дар хонаводаи худ ҳалол боқӣ монданд (яъне баъд аз фиристодани ҳадя ҳеҷ чиз барояшон ҳаром нагардида буд).

БОБИ 61. Қалодаи пашмин

843. Дар ривояти дигаре аз Оиша (р) омадааст, ки гуфт: Қалодаи шуруронро аз пашме, ки бо худ доштам, бофтам.

БОБИ 62. Чули шутур ва хайрот додани он

844. Аз Алӣ (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) маро амр намуданд, то чул ва пӯсти шутуронеро, ки забҳ карда буданд, хайрот намоям.

**БОБИ 63. Забҳ кардани гов аз тарафи ҳамсарони худ
бидуни ичозашон**

845. Ҳадиси Оиша (р), ки ривоят карда буд, бо Паёмбари Худо (с) ҳангоме, ки панҷ рӯз аз Зулқаъда боқӣ монда буд, аз Мадина берун шудем, қаблан гузашт.

Ва дар ин ривоят ин ҳам омадааст, ки дар рӯзи иди Қурбон барои мо гӯшти гове оварданд.

Пурсидам: Ин аз кучо аст?

(Касе, ки он гӯштро оварда буд) гуфт: Аз гӯшти гове аст, ки Паёмбари Худо (с) ба ивази ҳамсарони худ забҳ намудаанд.

**БОБИ 64. Забҳ кардан дар Мино, дар чое, ки Паёмбари
Худо (с) забҳ намудаанд**

846. Ривоят аст, ки Абдуллоҳ ибни Умар (р) дар ҳамон чое забҳ мекард, ки Паёмбари Худо (с) забҳ карда буданд.

БОБИ 65. Забҳ кардани шутур дар ҳолати бастанӣ дасташ

847. Ва ривоят аст, ки Ибни Умар (р) шахсеро дид, ки шутурашро хобонда, забҳ мекунад.

Ба ӯ гуфт: ӯро истода ва дар ҳоле, ки дасташ баста бошад, забҳ кун. Суннати Паёмбари Худо (с) чунин аст.

БОБИ 66. Барои пӯсткунанда набояд аз ҳадя чизе дод

848. Аз Алӣ (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) маро амр карданд, то бар забҳи шутурон сарпарастӣ намоям ва аз куштан ва пӯст кардани онҳо ба қассобҳо чизе надиҳам.

**БОБИ 67. Микдоре, ки аз шутур ҳадя хӯрда мешавад ва
микдоре, ки садақа дода мешавад**

849. Аз Ҷобир ибни Абдуллоҳ (р) ривоят аст, ки гуфт: Мо аз шутури ҳадяи худ бештар аз се рӯз, ки дар Мино будем, намехӯрдем. Вале Паёмбари Худо (с) ба мо иҷоза дода ва фармуданд: "Бихӯред ва захира кунед!" Ва мо хӯрдем ва ҳам захира кардем.

БОБИ 68. Тарошидан ва кӯтоҳ кардани мӯйи сар дар вақти хориҷ шудан аз эҳром

850. Аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо (с) ҳаҷ сари худро тарошиданд.

851. Ва аз Ибни Умар (р) ривоят аст, ки гуфт: Паёмбари Худо дуо карда гуфтанд: "Худое, касонеро, ки сарашонро тарошидаанд, раҳмат кун!" Гуфтанд: Ё Расулаллоҳ! Барои касоне, ки мӯйи сари худро кӯтоҳ кардаанд, ҳам дуо кунед.

Гуфтанд: "Худоё, бар касоне, ки сарашонро тарошидаанд, раҳмат кун." Гуфтанд: Ё Расулаллоҳ, барои касоне, ки мӯйи сари худро кӯтоҳ кардаанд, ҳам дуо кунед. Гуфтанд: "... ва ба касоне, ки мӯйи сари худро кӯтоҳ кардаанд, раҳмат кун."

852. Аз Абӯхурайра (р) низ монанди ҳадиси гузашта ривоят гардида, магар ӯ ба ҷои "раҳмат кун," "биёмурз"-ро ривоят намудааст ва баъд аз ин, ки се бор дар ҳаққи касоне, ки сари худро тарошидаанд, дуо намуданд, (бори чаҳорум) дар ҳаққи касоне, ки мӯйи худро кӯтоҳ намуда буданд, дуо карданд.

853. Аз Муъовия (р) ривоят аст, ки гуфт: Ман аз мӯйи сари Паёмбари Худо (с) бо пайкон чизе кӯтоҳ намудам.

БОБИ 69. Задани чамраҳо

854. Ривоят аст, ки шахсе аз Ибни Умар (р) пурсид: Ҷӣ вақт бояд чамра бизанем? (Мурод аз ин чамраҳо чамраҳои айёми ташриқ аст, ки дар рӯзи дуввум, саввум ва чаҳоруми ид мебошад). Гуфт: Вақте, ки имоми ту чамра зад. Он шахс суолашро дубора такрор намуд.

Ибни Умар (р) гуфт: Интизор мекашидем, ки офтоб завол намояд ва чун офтоб завол мекард, ҷамра мезадем.

БОБИ 70. Ҷамра задан аз поёни води

855. Ривоят аст, ки Абдуллоҳ ибни Масъуд (р) аз тарафи поёни води ҷамра мезад. Касе ба ӯ гуфт: Мардум аз тарафи пушти водӣ ҷамра мезананд. Гуфт: Қасам ба Худое, ки ҷуз ӯ Худое нест, ки ин мақоми касест, ки сураи «Бақара» бар вай нозил гардидааст.

БОБИ 71. Ҷамра задан бо ҳафт сангча

856. Ривоят аст, ки Ибни Масъуд (р) ҳангоми задани ҷамраи Ақба Каъбаро ба тарафи чап ва Миноро ба тарафи рости худ қарор дод. Бо ҳафт сангча ҷамра зада ва гуфт: касе, ки бар вай сураи «Бақара» нозил гардидааст, ҳамин гуна ҷамра зад.

БОБИ 72. Дар вақти ҷамра задан баъд аз рамӣ ду ҷамра бояд ба ҳамворӣ рафта, рӯйи худро ба тарафи қибла намуд

857. Ривоят аст, ки Ибни Умар (р) ҷамраи кӯчакро бо ҳафт сангча рамӣ менамуд ва бо задани ҳар сангча такбир мегуфт. Баъд аз он пеш мерафт, то ба ҳамворӣ мерасид, дар ин ҷо рӯй ба қибла муддати тӯлонӣ дастҳояшро боло карда ва дуо мекард.

Баъд аз он ҷамраи миёнаро рамӣ менамуд. Баъд аз ҷамра задан тарафи шимолро мегирифт, то ба ҳамворӣ мерасид. Дар ин ҷо рӯй ба қибла муддати тӯлонӣ дастҳояшро боло карда ва дуо мекард. Баъд аз он ҷамраи Ақбаро аз қисмати поёни водӣ рамӣ менамуд ва дар ин ҷо тавакқуф намекард, балки баргашта мегуфт: Паёмбари Худо (с)-ро дидам, ки ҳамин тавр рамӣ намуданд.

БОБИ 73. Тавофи видоъ

858. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Мардум амр шуданд, ки охирин корашон дар ҳаҷ тавоф ба хонаи Каъба бошад, вале ин тавоф аз занони ҳоиз соқит гардид.

859. Аз Анас ибни Молик (р) ривоят аст, ки Паёмбари Худо (с) намози пешин ва аср ва шом ва хуфтанро адо намуданд, баъд аз он андак вақте дар Муҳассаб истироҳат карданд, баъд аз он ба тарафи хонаи Каъба рафта ва тавоф намуданд (мурод аз ин тавоф тавофи видоъ аст).

БОБИ 74. Вақте, ки зан баъд аз омадан аз Арафот ба одати моҳона гирифтор мешавад

860. Аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Барои зани ҳоиз баъд аз ин ки аз Арафот омад, рухсат дода шудааст, ки (бидуни анҷом додани тавофи видоъ аз Макка) биравад.

Яке аз ровиён мегӯяд: Аз Ибни Умар (р) шунидам, ки мегуфт: Чунин зане набояд биравад. Вале баъд аз он аз вай шунидам, ки мегуфт: Паёмбари Худо (с) барои онҳо рухсати рафтан додаанд (яъне барои зани ҳоиз ичоза доданд, ки пеш аз анҷом додани тавофи видоъ аз Макка хориҷ шавад).

БОБИ 75. Ҳукми манзил кардан дар Муҳассаб

861. Ва аз Ибни Аббос (р) ривоят аст, ки гуфт: Таҳсиб чизе нест (яъне нузул кардан дар минтақаи Муҳассаб аз маносики ҳаҷ нест), балки манзилест, ки Паёмбари Худо (с) дар он манзил намуданд.

БОБИ 76. Манзил намудан ба Зитуво пеш аз дохил шудан ба Макка ва манзил намудан дар дашти Зулхулайфа дар вақти баргаштан аз Мака

862. Ривоят аст, ки Ибни Умар (р) хангоме аз Мадина, ки ба тарафи Макка меомад, шабро ба Зитуво манзил мекард, чун

субҳ мешуд, дохили Маккаи мукаррама мегардид ва чун аз Мино меомад, ба Зитуво меомад ва шабро то субҳ дар ин ҷо манзил мекард ва мегуфт: Паёмбари Худо (с) чунин мекарданд.